

Christine Mundhenk (red.):

Melanchthons Briefwechsel. Bd. T 22 (Texte 6292-6690) (1552), bearbejdet von Matthias Dall'Asta, Heidi Hein und Christine Mundhenk. Stuttgart-Bad Canstatt: Verlag frommann-holzboog. 2021. 576 s. € 298.

I dette bind er der 405 dokumenter, og af dem har ikke færre end 45 hidtil kun været offentliggjort ufuldstændigt eller slet ikke. Tre er helt nye (6545a, 6569a og 6615a). De politiske begivenheder omkring den lutherske kurfyrste Moritz af Sachsens dobbeltspil optager naturligt nok Melanchthon og mange af de andre brevskrivere. Den støtte, som han ydede kejser Karl d. 5. i dennes religionskrig mod de lutherske, fortsatte han tilsyneladende med efter sejren og rigsdagen i Augsburg. Han befalede Melanchthon at rejse til pavens og kejserens concilium i Trient. Melanchthon rejste loyalt af sted, men efter flere ugers forgæves ventetid i Nürnberg, måtte han opgive. Grunden var den fyrstekrig, som Moritz og andre nu indledte mod kejseren. Det indgåede Passauforlig glædede Melanchthon, som meddelte det til Christian d. 3. af Danmark kort efter, at nyheden var fremme. På grund af pesten og navnlig krigsuroighederne måtte de flytte universitetet til Torgau hele efteråret.

Pest i Wittenberg, uhyggelige drømme, som han selv tydede, stjerners konstellation, sære begivenheder i naturen, en spådom om tyrkers besættelse af Europa i 1600 overbeviste alligevel Melanchthon om, at det hele snart forværredes. Samtidig plagedes han af den teologiske strid, som Andreas Osiander i Königsberg indledte med sin ulutherske retfærdiggørelseslære. I et af de tre dokumenter, som Melanchthon i dette år har skrevet til Christian d. 3. glæder han sig over, at kongens danske teologer også har afvist Osianders teologi (6389. 6420). En anden strid, som optog Melanchthon og mange andre var Franciscus Stancarus, som ganske vist fastholdt treenighedslæren, men hævdede, at det kun var som menneske, at Kristus havde lidt forsoningsdøden.

Interessant er en lille brevveksling mellem Melanchthon og Calvin, hvor de glæder sig over deres venskab, selvom Calvin klart understreger deres uoverensstemmelse og prædestinationen (6576. 6655). En glædelig begivenhed var det, da kejseren løslod deres tidligere kurfyrste Johann Friedrich fra fangenskab, men teologernes lykønskning til ham besvarede fyrsten ved at kritisere deres eftergivenhed over for kejseren i Interimssagen (6565. 6605). Trods de talrige spændinger, betænkninger af forskellig art og anstrengende rejser, fik Melanchthon også tid til at give indblik i familieforhold. Fra rejserne sender han ofte hilsner hjem til børn og børnebørn, og det er rørende at se hans udelte glæde, da han kan meddele en bekendt, at barnebarnet Anna nu kan gå selv (6527).